

บทบรรณาธิการ

วารสารภาษาและภาษาศาสตร์ รับผิดชอบการดำเนินการโดยสาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำหรับฉบับนี้ เป็นฉบับประจำปีที 41 ฉบับที่ 2 ของเดือน กรกฎาคม-ธันวาคม 2566 ภายในเล่มประกอบด้วยบทความที่มีเนื้อหาสาระสำคัญทางด้านภาษาและภาษาศาสตร์จากหลากหลายสาขาวิชาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ นำเสนอสาระสำคัญทางด้านสัทศาสตร์ วากยสัมพันธ์ อรรถศาสตร์ ภาษาศาสตร์ปริชาน ภาษาศาสตร์สังคม ภาษาศาสตร์เชิงประวัติ วาทยกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ วจนลีลาศาสตร์ และศาสตร์ด้านการแปล

บทความแรก “คำ “กาย” : การศึกษาตามแนวคิดเรื่องกระบวนการเกิดคำใหม่และการกลายเป็นรูปไวยากรณ์” โดย สันต์ธวัช ธัญวงษ์ นำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงภาษาของคำ “กาย” โดยใช้กรอบแนวคิดเรื่องกระบวนการเกิดคำใหม่และการกลายเป็นรูปไวยากรณ์ สำหรับข้อมูลนำมาจากคลังข้อมูลตัวบทภาษาไทย สมัยสุโขทัย พ.ศ. 2450 ผลการวิจัยพบว่า คำ “กาย” เคยเป็นคำนามเดี่ยวผ่านการกลายเป็นรูปไวยากรณ์ไปสู่คำนามที่มีพฤติกรรมทางอรรถวากยสัมพันธ์ถึงนามกึ่งบุพบท นอกจากนั้น คำนี้ยังกลายเป็นคำนามประสมและกลายเป็นบุพบทต่อไป รายละเอียดของผลงานวิจัยสามารถหาอ่านได้จากบทความนี้ นับเป็นการวิจัยที่ประยุกต์หลายแนวทาง ทั้งอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์ ซึ่งนำมาใช้ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์เชิงประวัติได้อย่างน่าสนใจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความสัมพันธ์ของระบบความคิดของมนุษย์กับระบบความหมายในภาษา แนวคิดนี้เชื่อว่ารูปภาษาที่ใช้ในการเปรียบเทียบเป็นอุปลักษณ์จะทำให้เข้าใจระบบความคิดของคนในสังคมที่ใช้ภาษานั้นได้ อาจเรียกเป็นอุปลักษณ์ มโนทัศน์ มโนทัศน์อุปลักษณ์ หรือมโนอุปลักษณ์ อย่างใดอย่างหนึ่ง มีการศึกษากันอย่างแพร่หลาย ดังในบทความเรื่อง “นักการเมืองพาเราเดินทางอย่างไร? : การศึกษามโนอุปลักษณ์ [การเมืองคือการเดินทาง] ในวาทกรรมการหาเสียงเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562 จากมุมมองฉากทัศน์อุปลักษณ์และอุปลักษณ์วิเคราะห์เชิงวิพากษ์” โดย นิภาดา โพธิ์เรือง และศิริพร รักดีผาสุข นำเสนอถ้อยคำอุปลักษณ์เพื่อเสนอความคิดเกี่ยวกับการเมืองไทย ทั้งด้านนักการเมือง จุดมุ่งหมายของการเลือกตั้ง และความสำเร็จของการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นมุมมองที่น่าสนใจ ผู้อ่านสามารถตามอ่านรายละเอียดได้จากบทความนี้

ในทำนองเดียวกัน มุมมองต่อความหมายที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นมนุษย์ สามารถพิจารณาได้จากการขยายความหมายของคำ บทความเรื่อง “การศึกษาคำว่า หยก “玉” (yù) ที่เกี่ยวเนื่องกับ “มนุษย์” ในสุภาชิตจีน” โดย อาริสา หาวดิช เป็นการศึกษากการขยายความหมายเป็นอุปลักษณ์ที่ปรากฏในสุภาชิตภาษาจีน ผู้เขียนพบว่า คำว่า หยก “玉” (yù) ที่ปรากฏในสุภาชิตจีนนั้น มีการขยายความหมาย เกี่ยวข้องกับมนุษย์ถึง 11 ความหมาย ไม่ว่าจะเป็นด้านการกระทำ คุณงามความดี สิ่งปลูกสร้างของมนุษย์ ฯลฯ ทำให้สรุปได้ว่า หยก มีบทบาทสำคัญกับชาวจีนมาแต่โบราณ ทั้งด้านวิถีชีวิต สังคม ประวัติศาสตร์ ปรัชญา ศิลปะ และโบราณคดี

บทความเรื่อง “ระดับความดังของหน่วยเสียงกับการออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำ ภาษาอังกฤษของผู้พูดคนไทย” โดย กมลเนตร เอียดเกิด และวิกรม ฉันทรางกูร เป็นบทความทางด้านสัทศาสตร์และกลศาสตร์ ที่ต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง หลักการเรียงพลังประจำเสียงของพยัญชนะควบกล้ำภาษาอังกฤษกับความสามารถในการออกเสียงและลักษณะการปรับเปลี่ยนเสียงพยัญชนะควบกล้ำภาษาอังกฤษจากการออกเสียงของผู้พูดคนไทย บทความนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้สอนภาษาอังกฤษแก่คนไทย และผู้สนใจด้านการออกเสียงทั่วไป สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในงานการเรียน การสอนได้

ประเด็นทางด้านการศึกษาศาสตร์กับการประยุกต์กับศาสตร์อื่น ๆ เช่น ด้านสังคม จิตวิทยา การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ วรรณกรรม ลีลาการใช้ภาษา การแปล ภาษาศาสตร์เข้าไปมีบทบาทในการวิเคราะห์วิจัยภาษามากขึ้น ดังปรากฏในวารสารฉบับนี้ มีบทความที่เสนอแนวทางการวิเคราะห์ในเชิงประยุกต์ ได้แก่ บทความเรื่อง “การปนภาษากับการยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทย” โดย รุ่งวิมล รุ่งโรจน์สุวรรณ เป็นบทความด้านภาษาศาสตร์สังคม นำเสนอด้านการปนกับการยืมภาษาอังกฤษใน ภาษาที่หนึ่ง เพื่อตอบคำถามเรื่องเกณฑ์การแยกการปนภาษากับการยืมภาษาอังกฤษใน ภาษาไทย สำหรับปัญหาเรื่องการปนภาษานั้น กระบวนการสุดท้าย คำปนในภาษา มักจะกลายเป็นคำยืมในอีกภาษาหนึ่งในที่สุด ซึ่งจากผลการศึกษาเรื่องนี้ ทำให้ยืนยันได้ ว่าเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันจริง ซึ่งด้านการปนภาษานั้น ในวารสารฉบับนี้ จะมีบทความของ Tanakorn Korjai ที่ศึกษาความสามารถทางภาษาของผู้พูดและ การใช้ประโยคที่มีการปนกันของภาษาในบทสนทนา ขอให้ผู้อ่านติดตามได้จากบทความ ภาษาอังกฤษของ Tanakorn Korjai ที่นำเสนอไว้ในวารสารฉบับนี้เช่นกัน

บทความเรื่อง “การศึกษาลีลาการเขียนในระดับประโยคของนวนิยายเรื่อง *The God of Small Things* ของ Arundhati Roy และกลวิธีการแปลเป็นภาษาไทย” โดย ศศิกา ตูลย์ไตรรัตน์ เป็นบทความที่นำเสนอแนวทางการประยุกต์ภาษาศาสตร์กับการแปล และลีลาการใช้ภาษา หรือวจนลีลา จากบทความนี้ ผู้วิจัยพบลีลาการเขียนระดับประโยคเป็น 7 รูปแบบ ซึ่งเป็นลีลาของการเขียนที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดยุคหลังอาณานิคม เมื่อนำมาแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลจะใช้กลวิธีการแปลที่หลากหลายเพื่อรักษาลีลาเฉพาะของต้นฉบับไว้ให้ได้มากที่สุด

บทความเรื่อง “กลวิธีทางภาษาและสัญลักษณ์ในการประกอบสร้างอุดมการณ์ความเศร้าในข้อความภาพ “คำคมอกหัก”” โดย สมประสงค์ แสงอินทร์ นำเสนอการศึกษาภาษาระดับตัวบทและข้อความภาพ ทั้งด้านกลวิธีทางภาษาและกลวิธีทางสัญลักษณ์ และพบว่ากลวิธีทั้งสองแบบส่งผลต่อการสร้างอุดมการณ์ความเศร้าตลอดจนสะท้อนให้เห็นความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจแห่งการเป็นผู้ไม่สมหวังในความรัก

นอกจากบทความวิจัยภาษาไทยตามที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ในวารสารฉบับนี้ยังประกอบด้วยบทความวิจัยที่นำเสนอเป็นภาษาอังกฤษ ได้แก่ บทความเรื่อง “A Cognitive Study on the 凤 (fèng) Imagery in Chinese Metaphorical Idioms of 凤 (fèng) and Suggestions for Teaching Chinese Metaphorical Idioms of 凤 (fèng) to Thai Students” โดย Xiaoling Liu, Nathakarn Thaveewatanaseth และ Chatuwit Keawsuwan ผู้วิจัยนำเสนอผลงานเกี่ยวกับการวิเคราะห์สำนวนในภาษาจีนที่เกี่ยวข้องกับ “หงส์” หรือ 凤 (fèng) ตามแนวทางการวิเคราะห์ของอรรถศาสตร์ปรีชาน สำหรับผู้ที่ศึกษาภาษาจีนด้านสำนวน ความหมายของสำนวนการโยงความหมายระหว่างความหมายของสัตว์กับมโนทัศน์อื่น ๆ บทความนี้ได้นำเสนอแนวทางการวิเคราะห์ที่ไว้อย่างน่าสนใจ

บทความภาษาอังกฤษอีกเรื่อง ได้แก่ บทความเรื่อง “Bilingual Semantic Storage: Evidence from Thai-English False Memory Experiment” โดย Tanakorn Korjai เป็นแนวทางของการศึกษาภาษาศาสตร์ประยุกต์กับจิตวิทยาที่เรียกว่าภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา ในบทความนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาแหล่งจัดเก็บความหมายแบบทวิภาษาจากการทดลองความทรงจำเท็จในรูปแบบภาษาไทย-อังกฤษ โดยเสนอความเห็นว่ ก่อนที่ประโยคที่มีการปนภาษาจะถูกสร้างมโนทัศน์และผลิตขึ้นมานั้น ผู้รู้ทวิภาษาจำเป็นต้องเข้าถึงตัวความหมายของทั้งสองภาษาที่นำมาปนกันในปรีชานของตนก่อน ผลการวิจัยพบว่า แหล่งจัดเก็บความหมายของแต่ละภาษามีการใช้

พื้นที่ร่วมกันในปรีชาชน รวมทั้งสนับสนุนแหล่งจัดเก็บความหมายในรูปแบบลำดับชั้น นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ยังได้เสนอแนวโน้มความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางภาษาและการใช้ประโยคที่มีการปนกันของภาษาในบทสนทนา

วารสารภาษาและภาษาศาสตร์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นวารสารที่จัดอยู่ในฐานข้อมูลวารสารระดับชาติจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย ที่มีชื่ออยู่ในกลุ่มที่ 1 ต่อเนื่องกันมาหลายปี สาขาวิชาภาษาศาสตร์ได้ร่วมมือกันจัดทำวารสารภาษาและภาษาศาสตร์นี้มาเป็นเวลา 41 ปี และกำลังก้าวย่างสู่ปีที่ 42 ใน พ.ศ. 2567 ขอขอบคุณทุกท่านที่ติดตามวารสารของเรา ทั้งท่านที่เป็นผู้เขียนบทความและท่านผู้อ่านบทความ เรามีความมุ่งมั่นในการจัดทำวารสารนี้ให้เป็นเวทีเผยแพร่ผลงานวิชาการด้านภาษาและภาษาศาสตร์ที่มีคุณภาพ อารมณ์ไวซึ่งคุณค่าและจริยธรรมทางวิชาการ เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และเป็นแหล่งค้นคว้าวิจัยด้านวิชาการภาษาและภาษาศาสตร์ต่อไป และในฉบับหน้า ขอเชิญพบกับบรรณาธิการคนใหม่ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามณี อ่อนสุวรรณ จะมาทำหน้าที่บรรณาธิการคนต่อไป

วารสารฉบับนี้จะเป็นฉบับส่งท้ายปี พ.ศ. 2566 เนื่องในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ พ.ศ. 2567 กองบรรณาธิการวารสารภาษาและภาษาศาสตร์ขอถือโอกาสนี้อาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย อำนวยพรให้ทุกท่านประสบแต่ความสุข ความเจริญ มีสุขภาพแข็งแรง เจริญด้วยจตุรพิธพรชัยตลอดไป

ชัชวดี ศรีลัมพ์
บรรณาธิการ